

Commando Materieel en IT
Ministerie van Defensie

Recap & Denkrichtingen

Gen AI

26 maart 2026

COMMIT

Recap – Gen AI

Plenair I

Deze IT-tafel stond in het teken van de groeiende militaire urgentie en de rol van IT, data en generatieve AI binnen Defensie. De bijeenkomst werd geopend met een toelichting op het doel van de IT-tafels: Defensie en marktpartijen samenbrengen om concrete oplossingen te ontwikkelen voor actuele vraagstukken. Daarbij werd benadrukt dat IT geen ondersteunende randvoorwaarde meer is, maar een essentieel onderdeel van de operationele slagkracht van Defensie. JIVC positioneert zich hierin als het IT-bedrijf van Defensie, dat 24/7 IT levert aan de krijgsmacht en inmiddels sterk is gegroeid in omvang en verantwoordelijkheid.

Vervolgens werd de militaire context geschetst door kolonel Elvis Pinto Teixeira. Zijn kernboodschap was dat de wereldsituatie vraagt om snellere, robuustere en betrouwbaardere IT voor de 'warfighter'. Hij maakte duidelijk dat moderne oorlogsvoering volledig verweven is met IT: van satellietcommunicatie en sensordata tot training, simulatie en besluitvorming. Daarbij benadrukte hij het belang van een 'warrior mindset': uitdagingen niet vermijden, maar actief aanpakken. Volgens hem is snelheid cruciaal, omdat in een conflict de partij die informatie sneller kan verwerken en omzetten in actie een beslissend voordeel heeft. Hij verwees daarbij naar de OODA-loop (observe, orient, decide, act) en naar lessen uit Oekraïne, waar adaptief en snel ontwikkelen van technologie direct invloed heeft op het slagveld.

Een belangrijk thema was dat Defensie niet alleen behoefte heeft aan 'meer van hetzelfde', maar juist aan vernieuwende oplossingen die ook op de langere termijn relevant blijven. Daarbij werd gewezen op de noodzaak om decentraal sneller applicaties te kunnen ontwikkelen, terwijl centrale voorzieningen zoals netwerken en platforms robuust en gecontroleerd moeten blijven. De oproep aan de aanwezige partners was dan ook om groot te denken en actief mee te bouwen aan de toekomstige informatiepositie van Defensie.

Recap – Gen AI

Plenair I

Daarna volgden presentaties over de concrete AI- en datavoorzieningen binnen Defensie. De afdeling Data, gepositioneerd als AI Center of Excellence, lichtte toe hoe zij met een eigen data science- en AI-platform veilige toepassing van AI binnen Defensie mogelijk maakt. Hun belangrijkste voorbeeld was DefGPT: een intern, veilig alternatief voor publieke generatieve AI-tools, bedoeld om Defensiemedewerkers sneller en efficiënter te laten werken zonder risico op datalekken. Dit platform wordt al dagelijks gebruikt door een groeiende groep medewerkers en zal verder worden uitgebreid met nieuwe functionaliteiten, waaronder koppelingen met enterprise search.

Aansluitend werd het Eagle-platform toegelicht, Defensies enterprise search-oplossing. Dit platform verbindt circa honderd systemen en maakt informatie beter vindbaar. De ontwikkeling gaat van traditioneel zoeken naar semantisch zoeken, retrieval augmented generation (RAG), en uiteindelijk slimmere AI-ondersteunde kennisontsluiting over meerdere databronnen heen. Daarbij werd ook het belang van datakwaliteit, governance, AI-beleid en compliance met onder meer de EU AI Act benoemd.

Tot slot werd vanuit het Data & AI Center van Lucht, Ruimte en Training uitgelegd hoe centrale AI-platformen in de praktijk worden vertaald naar concrete, productieklare toepassingen. Hun focus ligt op het snel realiseren van bruikbare oplossingen voor operationele en bedrijfsvoeringsprocessen, bijvoorbeeld door generatieve AI in te zetten om documentatie- en projectprocessen te versnellen. De rode draad van de dag was duidelijk: Defensie wil AI en data niet als experiment benaderen, maar als directe versneller van gereedheid, besluitvorming en operationele effectiviteit.

Recap – Gen AI

Plenair I

Sleutelpunten

- IT is voor Defensie een operationeel wapen geworden: snelheid, robuustheid en betrouwbaarheid zijn cruciaal voor militaire gereedheid.
- Defensie bouwt aan veilige, interne AI-capaciteiten zoals DefGPT en enterprise search-platform Eagle om informatie sneller beschikbaar en bruikbaar te maken.
- De samenwerking met marktpartijen is essentieel om innovatie te versnellen en concrete, toekomstbestendige oplossingen te realiseren.

Acties

- Marktpartijen worden uitgenodigd om actief mee te denken over vernieuwende AI-, data- en search-oplossingen voor Defensie.
- Defensie zet de doorontwikkeling van DefGPT voort, inclusief uitbreiding met nieuwe functionaliteiten en koppelingen met enterprise search.
- Eagle wordt verder ontwikkeld richting semantisch zoeken, RAG en AI-gedreven kennisontsluiting over meerdere systemen heen.
- Defensieonderdelen werken aan concrete productieklare AI-toepassingen die operationele en bedrijfsvoeringsprocessen versnellen.
- Samenwerking tussen centrale AI/platformteams en decentrale Defensieonderdelen wordt verder versterkt om sneller waarde uit AI te halen.

Recap – Gen AI

Plenair II

De IT-tafel draaide om de vraag hoe Defensie AI sneller, veiliger en effectiever kan inzetten, zowel in de huidige organisatie als in toekomstige operationele contexten. In meerdere groepen werden ideeën gepresenteerd over technologie, organisatie, samenwerking met marktpartijen en de voorwaarden om AI echt waarde te laten leveren op het slagveld en in ondersteunende processen.

Een belangrijk terugkerend thema was dat AI-ontwikkeling altijd gekoppeld moet blijven aan de praktijk in het veld. Oplossingen moeten niet worden gebouwd omdat de technologie nieuw of indrukwekkend is, maar omdat ze concrete problemen van eindgebruikers oplossen. Daarom werd benadrukt dat feedback vanuit het veld laagdrempelig en frictieloos moet worden georganiseerd, bijvoorbeeld direct via mobiele apparaten. Om die feedback snel te verwerken, is een iteratieve ontwikkelomgeving nodig, bij voorkeur ook on-premises en air-gapped waar nodig, zodat Defensie veilig kan experimenteren en verbeteren.

Daarnaast kwam sterk naar voren dat Defensie kampt met schaarste aan IT-personeel en specialistische capaciteit. Een voorgestelde oplossing was om product owners meer autonomie te geven via AI-ondersteunde ontwikkelplatformen. Daarmee kunnen zij zelf user stories, prototypes, code, tests en preview-omgevingen genereren, waarna IT-specialisten pas later aansluiten voor productie en beheer. Dit moet innovatie versnellen en de schaarse IT-capaciteit beter benutten.

Ook werd veel gesproken over architectuur. Verschillende teams stelden voor om centrale modellen of platformen te gebruiken als basis voor kleinere, taakgerichte AI-modellen voor specifieke use cases, zoals HR, legal, coding assistance, medische ondersteuning of voertuigondersteuning in het veld. Een concreet voorbeeld was een 'Boxer GPT' die bestuurders van militaire voertuigen in real time helpt op basis van documentatie, sensordata en foutcodes. Zulke oplossingen zouden ook op edge-devices moeten kunnen draaien, eventueel zonder connectiviteit.

Recap – Gen AI

Plenair II

Een ander belangrijk onderwerp was het opzetten van een ecosysteem rond Defensie. Deelnemers zagen veel waarde in een battle lab of innovatieomgeving waarin Defensie, grote leveranciers, startups, universiteiten en andere partners samen snel use cases kunnen testen en naar productie brengen. Daarbij moet niet alleen de techniek beschikbaar zijn, maar ook toegang tot data, eindgebruikers, analisten en een versneld procurementproces. Zo kunnen ook kleinere innovatieve partijen makkelijker bijdragen, in plaats van dat vooral grote gevestigde leveranciers toegang hebben.

Op strategisch niveau werd benadrukt dat technologie alleen niet genoeg is. De grootste uitdagingen liggen vaak bij mensen, processen en cultuur. Er is behoefte aan leiderschap, duidelijk eigenaarschap en een organisatiebrede AI-visie. Sommige groepen pleitten zelfs voor een centrale AI-verantwoordelijke of 'generaal AI' die richting geeft, afdelingen aanspreekt en adoptie afdwingt. Ook coaching, opleiding en een andere manier van denken zijn nodig om AI niet als extra processtap te zien, maar als integraal onderdeel van werkprocessen.

Tot slot was veiligheid een belangrijk aandachtspunt. Ook in air gapped-omgevingen blijft AI een risico, onder meer door een groter aanvalsoppervlak en mogelijke interne dreigingen of ontsprekende agents. Daarom werd geadviseerd om red teaming, security pipelines en continue validatie structureel in te bouwen. De algemene conclusie van de sessie was dat Defensie al op de goede weg is, maar dat versnelling alleen mogelijk is via een combinatie van platformisering, ecosysteendenken, duidelijke governance, snelle experimentatie en nauwe aansluiting op de operationele praktijk.

Recap – Gen AI

Plenair II

Sleutelpunten

- AI moet direct gekoppeld zijn aan operationele waarde: oplossingen moeten problemen in het veld en in ondersteunende processen concreet sneller, beter en veiliger oplossen.
- Versnelling vraagt om platformen en ecosystemen: Defensie heeft behoefte aan on-prem innovatieomgevingen, modulaire architecturen en samenwerking met zowel grote als kleine marktpartijen.
- Succes hangt net zo sterk af van mensen en processen als van technologie: leiderschap, eigenaarschap, cultuurverandering, security en procurement zijn cruciaal voor echte adoptie.

Acties

- Richt een **on-prem / air gapped sandbox of battle lab** in voor snelle AI-iteratie, testen en validatie.
- Organiseer **frietieloze feedback vanuit het veld**, bijvoorbeeld via mobiele meldingen aan een centraal team.
- Ontwikkel een **platform voor product owners** waarmee zij AI-ondersteund prototypes, user stories, code en tests kunnen genereren.
- Start met **concrete use cases** met hoge operationele waarde, zoals drone-detectie, voertuigondersteuning, medische assistentie en coding assistance.
- Vereenvoudig en versnel het **procurementproces**, zodat ook startups en kleinere innovatieve partijen kunnen deelnemen.
- Bouw **security by design** in, inclusief red teaming, continue monitoring en security operations pipelines.
- Verken een **duurzaam ecosysteem of consortium** met Defensie, industrie, universiteiten en partners om innovatie en paraatheid structureel te versterken.

Commando Materieel en IT
Ministerie van Defensie

Recap & Denkrichtingen

Gen AI

26 maart 2026

COMMIT